

Jedno dijete - dva jezika

Informacije, poticaji i savjeti roditeljima

Verfasser: Prof. Hannes Scheutz, Universität Salzburg

JE LI VIŠEJEZIČNOST ZA NAŠE DIJETE PROBLEM ILI ŠANSA?

Kada dijete u prve dvije godine života uči dva različita jezika, tada je to dobar preduslov za uspjeh u školi i zanimanju. Dakle, višejezičnost je šansa i obogaćenje za vaše dijete. S druge strane, znanje drugoga jezika jest i poseban izazov. Često se drugi jezik ne nauči tako savršeno kao maternji jezik. Sljedeći savjeti će Vam pomoći da se što kvalitetnije uhvatite u koštac s izazovom višejezičkoga odgoja.

KOJIM JEZIKOM TREBAMO GOVORITI SA SVOJOM DJECOM?

U komunikaciji sa svojim djetetom koristite onaj jezik koji i sami posebno dobro govorite - u većini je slučajeva to onaj jezik uz koji ste odrasli. Nije tačno da je za jezički razvoj djeteta bolje da se roditelji trude s njim govoriti njemački. Čak i kada otac i majka govore različite jezike, to djetetu ne predstavlja nikakav problem. Važno je da se držite jasnih pravila i u svojoj upotrebi jezika budete tako dosljedni da dijete zna da s majkom govori jednim jezikom, s ocem drugim...

JE LI OVLADAVANJE DRUGIM JEZIKOM POVEZANO S POSEBNIM POTEŠKOĆAMA?

Roditelji se često pribojavaju da njihovo dijete neće pravilno naučiti niti jedan od oba jezika. No, djeca bez daljnjeg mogu naučiti dva (a ponekad i tri) jezika, ako ih se od malih nogu potiče da koriste oba jezika - dakle, ako oba jezika redovno koriste. Dijete koje odrasta dvojezički možda će tek malo kasnije početi izgovarati prve riječi i rečenice nego dijete izloženo samo jednom jeziku, no to nema nikakvih negativnih posljedica na njegov dalji razvoj. Također, u početku će se kod djeteta često događati da pomiješa oba jezika jer se riječi ili gramatički oblici jednoga jezika zamijenjuju onima iz drugog jezika.

Međutim, to će miješanje nestati u trenutku kada dijete bude dobro govorilo oba jezika. Tada će dijete tačno razlikovati oba jezika. Kada djeca tek kasnije dođu u dodir s drugim jezikom, ova faza miješanja jezika traje bitno duže, a značajke prvoga jezika prenose se na drugi jezik (npr. izgovor).

KAKO MOŽEMO POMOĆI NAŠEM DJETETU KOD USVAJANJA OBA JEZIKA?

Za djecu koja ovdje odrastaju naročito je bitno da ovladaju njemačkim jezikom. Dobro znanje jezika neophodan je temelj za kasniji uspjeh u školi i na profesionalnom planu. Vi kao roditelji možete stvoriti preduslov za to tako što ćete svom djetetu omogućiti da već u ranoj dobi sluša i govori njemački. To se događa u kontaktima s djecom i odraslima kojima je njemački jezik maternji, a koji se, primjerice, svakodnevno odvijaju u jaslicama i obdaništima. Dakle, vrlo je važno da Vaše dijete što je moguće ranije krene u jaslice i ondje usvaja njemački. Što se kasnije njemački počne učiti, to će poteškoće biti znatnije; ni u kom slučaju ne bi s time trebalo čekati do trenutka kada će dijete krenuti u školu.

Roditelji su svojoj djeci veliki uzor. Stoga je za uspješno učenje jezika od presudne važnosti da Vaše dijete osjeti kako jednako cijenate oba jezika. S jedne strane, djetetu ćete tako pokazati da se ponosite svojim jezikom jer ga koristite u porodici. S druge pak strane, pokazat ćete mu da je njemački jezik važan, baš kao i dvojezičnost kao takva. Što više budete s djetetom razgovarali te ga na taj način poticali da i samo govori i pripovijeda, to će se Vaše dijete bolje razvijati. Ono će postupno naučiti kako da svoje predodžbe i misli izrazi riječima.

Iz dana u dan pružaju se brojne prilike za jezičko komuniciranje: neka dijete pripovijeda o svojim iskustvima, što češće zajedno listajte slikovnice, čitajte mu priče, pripovijedajte mu o svom poslu, doživljajima, pričajte mu priče iz Vašeg djetinjstva, iz svakodnevnog života, pripovijedajte izmišljene priče, bajke... - što češće, to bolje! Tako ćete pozitivno djelovati na razvoj Vašeg djeteta i pomoći mu u usvajanju jezika na najbolji mogući način.

Još nešto: televizija je manje pogodna za razvitak znanja jezika jer se djeca u prvom redu usredotočuju na slike, a manje na ono što se kazuje. Bolje su kasete ili CD-ovi s bajkama ili izmišljenim pričama.

ŠTA UČINITI KADA DIJETE ODJEDNOM ŽELI GOVORITI SAMO JEDAN JEZIK?

Ponekad se može dogoditi da dijete koristi samo jedan jezik - da kod kuće primjerice govori njemački, iako roditelji u porodici govore nekim drugim jezikom. Takve faze nisu ništa neobično: usprkos tome zadržite svoje govorne navike i nastavite u porodici govoriti svojim maternjim jezikom - jezičko znanje Vašega djeteta neće nestati, a obično su djeca kasnije ponovo spremna kod kuće govoriti porodičnim jezikom.

Zamisliv je i drugi, obratan slučaj: dijete u obdaništu ne želi govoriti njemački ili tokom dužeg razdoblja ne pokazuje značajan napredak u učenju. U tom bi se slučaju roditelji trebali upitati koliko je pozitivan njihov stav prema njemačkom odnosno koliko i sami dvojezičnost kao takvu smatraju važnom. Često se razlog za takvu nevoljkost u korištenju njemačkog od strane djeteta nalazi u činjenici da djetetov trud oko učenja njemačkog od strane okoline nije popraćen pohvalama i ohrabivanjem.

ŠTA SU SMETNJE U JEZIČKOM RAZVOJU?

Ako govorne sposobnosti nekog djeteta na maternjem jeziku jako odudaraju od govorne sposobnosti druge djece, mogla bi biti riječ o smetnji u jezičkom razvoju, pa bi se trebalo obratiti liječniku koji će odrediti dijagnozu i odrediti potreban terapijski tretman. No ako dijete njemački kao drugi jezik govori lošije od djece kojima je taj jezik maternji, nije riječ ni o kakvoj smetnji u jezičkom razvoju, nego naprosto o tome da je dijete bilo premalo u kontaktu s njemačkim jezikom. U tom slučaju roditelji bi se trebali potruditi da dijete što više kontaktira s djecom kojima je njemački jezik maternji, a eventualno i obratiti nekome tko će mu davati dodatnu poduku iz njemačkog.